

Obrana proti daňové kontrole

Při sporech s finančním úřadem vám potřebné argumenty dodají judikáty.

Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že zahájení daňové kontroly nebude ani v sebevzorněji vedené firmě důvodem k velké radosti. Svá práva a povinnosti jistě znáte a zákon o správě daní a poplatků neboli daňový řád máte prostudovaný.

Znáte však alespoň klíčové judikáty?

Daňoví poradci vám jistě potvrdí, že navzdory pro laika málo srozumitelnému právnímu jazyku rozhodně nejde o teoretická cvičení.

Obecné zásady daňového řádu často představují klíčový prvek při obraně vašich práv ať již v průběhu samotné daňové kontroly nebo následně při uplatnění opravných prostředků proti platebním výměrům.

Správní soudy v minulých letech vymezily mnohá důležitá pravidla, která často do té doby nebyla zřejmá přímo ze znění daňového řádu.

Následující příklady jsou ilustrací toho, jak důležitou roli v daňovém řízení judikatura hraje. Spisová čísla všech judikátů, které budeme uvádět v článku, najdete spolu s textem na serveru Ekonom.cz.

Kontrola na základě podezření

Daňový řád neobsahuje podrobnější definici daňové kontroly, popisuje pouze její účel. Stanoví, že daňovou kontrolou pracovník finančního úřadu zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně.

Ústavní soud přitom vyšetřovací pravomoci finančních úředníků při zahájení daňové kontroly v jednom ze svých nálezhů přirovnal dokonce k zahájení trestního řízení. Proto si v souvislosti s tímto judikátem zapamatujte, že podle rozhodnutí Ústavního soudu "nelze zahájit daňovou kontrolu bez konkrétními skutečnostmi podloženého podezření, že konkrétní subjekt zřejmě svou daňovou povinnost nesplnil nebo splnil v menší míře".

Právě uvedený závěr je ovšem předmětem diskusí odborné veřejnosti. Jistě tedy bude zajímavé sledovat další vývoj judikatury. První reakci představuje rozsudek Nejvyššího správního soudu.

Podezření, které odůvodňuje zahájení daňové kontroly ve vaší firmě, může představovat už jen samotná skutečnost, že jste formou dodatečného daňového přiznání vykážali za kontrolované období ztrátu v řádu milionů korun, kterou postupně chcete uplatnit v následujících letech.

Nově vymezená lhůta

Naprostě klíčové je určení dne, k němuž je kontrola ve vaší firmě zahájena. Proč?

Třeba proto, že po zahájení daňové kontroly už nebudete moci podat dodatečné daňové přiznání za období, k němuž se kontrola vztahuje.

Datum zahájení daňové kontroly vymezil Nejvyšší správní soud jako den, kdy finanční úřad začne fakticky prověřovat daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro stanovení daně.

Dalším klíčovým důsledkem zahájení daňové kontroly je přerušení běhu tříleté lhůty pro vyměření daně. Právě vymezení počátku této lhůty bylo předmětem dalšího zásadního nálezu Ústavního soudu.

Ten potvrdil argumentaci stěžovatelky, že tříletá lhůta pro vyměření daně za zdaňovací období nepočíná běžet od konce roku, v němž je podáno daňové přiznání, ale již od konce roku, v němž vznikla daňová povinnost.

Vznikla-li tedy například daňová povinnost v roce 1998, bylo podle dosavadního výkladu možné daň vyměřit až v roce 1999, a proto ke konci tohoto roku začala běžet tříletá propadná lhůta, která vypršela na konci roku 2002. Podle nového způsobu počítání lhůty však ve stejném případě začala tříletá lhůta běžet ke konci roku 1998 a vypršela tedy 31. 12. 2001.

Důsledky tohoto nového počítání lhůty se týkají nejen zahájení daňové kontroly, ale i toho, že po jejím uplynutí už nemůžete podat dodatečné daňové přiznání.

Tímto nálezem, jehož závěry správci daně v zásadě respektují, se podnikatelům a firmám otevřela možnost domáhat se ukončení daňové kontroly zahájené po uplynutí takto nově určené lhůty.

To ale není všechno. Máte také možnost rozšířit již podané opravné prostředky proti rozhodnutí o platebním výměru. Uplatníte námitku o nezákonnosti rozhodnutí, která finanční úřad vydal na základě daňových kontrol zahájených po uplynutí nově vymezené tříleté lhůty.

Jedno období, jedna kontrola

Také pokud jde o zákaz opakované kontroly, lze judikaturu Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu považovat za ustálenou. A víceméně počítat s tím, že finanční úřady ji budou respektovat.

Jestliže již správce daně daňový základ v minulosti prověřoval, nemůže tak činit znovu, aniž by vyšly najevo nové okolnosti. V podstatě to znamená, že finanční úřad může ve vaší firmě kvůli jedné dani za jedno zdaňovací období vykonat pouze jednu daňovou kontrolu. Tento zákaz se uplatní dokonce i v případě, kdy k takovému prověření došlo mimo rámec daňové kontroly.

Daňová kontrola je v souladu s daňovým řádem prováděna přímo u podnikatele nebo na místě, kde je to vzhledem k účelu prováděné daňové kontroly nejvhodnější. Volba místa provádění daňové kontroly je na uvážení správce daně.

Jeho nároky však nejsou neomezené, v potaz by měl brát například rozsah kontrolovaných písemností, časovou náročnost kontroly a dostupnost místa. Volba místa by měla činnost vaší firmy co nejméně omezovat. Obdobné je to i s délkou provádění kontroly. Zákon přímo nestanoví lhůtu k ukončení kontroly. Nerovnováhu mezi lhůtami stanovenými zákonem pro úkony daňových subjektů a absencí lhůt pro úkony správce daně kritizoval i Nejvyšší správní soud a nakonec se objevily i v pokynech ministerstva financí.

Jeden z pokynů například stanoví pro uzavření vytykáčického řízení lhůtu tří až čtyř měsíců. Je jí však možné prodloužit maximálně na jeden rok.

Jiný pokyn ministerstva financí zase zpřesňuje lhůty v daňovém řízení. Například pro vydání rozhodnutí o námitce v průběhu daňové kontroly stanoví hranici třiceti dnů.

Pokud vás volba místa nebo délka trvání kontroly příliš zatěžuje, podejte proti postupu správce daně námitku.

V případě příliš dlouhé kontroly využijte ustanovení daňového řádu o ochraně před nečinností, který mimo jiné umožňuje podat podnět proti postupu finančního úřadu.

Půjde o případy, kdy vám správce daně nevydá rozhodnutí ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy vůči vám učinil poslední úkon v řízení.

Využijte svého práva a podejte námitku proti postupu finančního úřadu i tehdy, když marně čekáte na jeho rozhodnutí, přestože už kontroloři shromáždili všechny podklady potřebné k rozhodnutí či neprovedli úkony v době potřebné k jejich provedení.

Důkaz účetnictvím

Žádný judikát z vás ale nesejme důkazní břemeno. V rámci daňové kontroly je jen na vás, abyste prokázali pravdivost svých tvrzení spojených s určením své daňové povinnosti.

V praxi to znamená zejména doložení toho, co uvádíte v daňovém přiznání. Svá tvrzení obvykle prokazujete účetnictvím. Správce daně důkaz účetnictvím buď přijme, nebo musí dokázat, že ve vztahu k tvrzeným skutečnostem je vaše účetnictví nevěrohodné, neúplné, neprůkazné nebo nesprávné.

Když tedy finanční úřad například při kontrole odpočtu daně z přidané hodnoty prokáže, že existují důvodné pochybnosti o tom, zda vůbec zdanitelné plnění fyzicky existovalo a bylo uskutečněno, přechází důkazní břemeno zpět na vás.

Jako jiný příklad lze uvést uskutečnění nákupu a vývozu zboží. Je-li tato transakce prokázána nejen účetními doklady, ale i existencí dodavatele a jednotnou celní deklarací. Samozřejmě dalším krokem daňového správce může být, že tyto důkazy zcela vyvrátí.

Z dalších rozsudků týkajících se dokazování je užitečné vědět, že vám nelze vytýkat, že v daňovém řízení neunesli důkazní břemeno spojené s daňovou povinností jiného daňového subjektu, například vašeho dodavatele.

Zpráva o daňové kontrole

Daňová kontrola ve firmě je ukončena projednáním a podepsáním nebo doručením zprávy o daňové kontrole. Máte právo požádat o poskytnutí přiměřené lhůty k jejímu prostudování. Tohoto práva vždy využijte.

Když totiž z nějakého důvodu nechcete využít možnosti vyjádřit se ke zprávě a podepíšete ji bez dalšího, nemůžete se poté dovolávat toho, že obsáhlou a složitou zprávou nebylo možné během jednání s kontrolou prostudovat.

Jiří Černý,

advokátní kancelář Peterka & Partners

Daňová kontrola obsažená v judikátech

- Zahájení daňové kontroly odůvodňuje významná ztráta uvedená v dodatečném daňovém přiznání.

- Finanční úřad může ve vaší firmě kvůli jedné dani za jedno zdaňovací období vykonat pouze jednu daňovou kontrolu.

- Svá tvrzení v daňovém přiznání prokazujete nejen účetnictvím, ale i dalšími doklady.

- Finanční úřad může provádět kontrolu ve vaší firmě pouze v souladu se zákonem.

- Přesnou lhůtu omezující délku daňové kontroly ale zákon neuvádí.

Důvodem k daňové kontrole musí být konkrétními skutečnostmi podložené podezření, že jste nesplnili svou daňovou povinnost.

30 dnů

je lhůta, do níž musí finanční úřad reagovat na vaše námitky v průběhu daňové kontroly.

Pokud vás volba místa nebo délka trvání kontroly příliš zatěžuje, podejte proti postupu správce daně námitku.

Podrobnější informace najdete na [Ekonom.cz](http://ekonom.cz)

Autor/ři: Jiří Černý

Stránky projektu ihned.cz připravuje [Economia Online](http://EconomiaOnline), ISSN 1213-7693. [Kontakty](#).

Copyright © 1996-2006 [ECONOMIA a. s.](http://ECONOMIA.a.s.), člen skupiny Dow Jones - Handelsblatt.

Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv šíření dat bez souhlasu vydavatele je zakázáno. Více informací [zde](#).

Economia Online je členem Sekce vydavatelů internetových titulů [UVDI](#). Informace o inzerci [zde](#).